וועטער:
קלאר און קאלט

Largest Circulation
of any Newspaper entering Jewish Homes in Western Canada.

דאס אידישע וואָרט

THE GATEWAY OF THE WEST

The Israelite Daily Press

זון אויפגאנג — 8.13
זון אונטערגאנג — 4.26

מער פארשפרייט
אין די אידישע היימען פון מערב קאנאדע
ווי אלע אנדערע אידישע און ענגלישע
צייטונגען צוזאמען

Vol. 21, No. 273. Wed. Dec. 9, 1931. | Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג | מיטוואך כט׳ כסלו, תרצ״ב.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DEC 14
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

הואוזער פאדערט רעגיסטראציע פאר איינגעוואנדערטע

אנב-אורדא
פון מארק

ביי ספאלדינגס קאנצערט

מערקווירדיגע דערשיינונגען באמערקן זיך אפט אין אונזער געזעל־שאפטלאבן לעבן, — דערשיינונגען, וואס זיינען סותר אלע אנגענומענע באגריפן.

זיינען שטענדיג דא. אבער מען באמערקט זיי ניט. און פלוצלונג דערשיינען זיי פאר אייערע אויגן און פארוואונדערן אייך: ווי אזוי האט איר דאס פריער ניט באמערקט?

ווי־צדיק א באגייסטערטער און א פאר׳חלוב׳טער ביי דעם קאנצערט פון גרייזן וואוליניסט, אלבערט ספאלדינג, און שמועסנדיק מיט באקאנט בעת דו איבערדרייסן, האב איך מיסמאל באמערקט אזעלכע געוויינ־לאכע־אויסערגעוויינלאכע דערשיינונ־גען:

אט איז אונז באקאנט, ווי פארזיכ־טיק דו גרייסע אידישע ״יאשאס, מיר שאס און טאשאס״ באהאלטן אויס זייער מאשטאב (מישא עלי מאן איז איין אויסנאם).

ווייסט איר אבער, אז איינער פון יאשא הפצ׳ע׳ס נרעסטע פארטעגנס איז דוקא זיין אידישער עקזאטישער נאמען? און ווייסט איר, אז ספאל־דינג וואלט אשטר געווען גליקלאך צו טראגן אזא נאמען, וועלן מיר זאגן, ווי ספאלדאווסקי?

און ווייסט איר, למשל, אז די באר־ימטע פיאנסיסטן עטל לאנינסקי איז ניט קיין אידישע, כאטש איר נאמען שרייבט אזוי ארויס מיט זיין אידישע קיין? זי איז א ריין־בלוטיג ענגליש מיידל, און איר אמת׳ער נאמען איז נאר, דאכט זיך, עטל לאנין?

* * *

אט אלץ האט זיך פאר מיר אנט־פלעקט ווען איך בין אזוי געזעסן ביי ספאלדינגס קאנצערט.

און איך האב זיך דערמאנט, ווי הונדערט פראצענטיקע איידישע פריינ־פייטערס בייטן זייערע נעמען אויף אידישע, און ווי פון ״מר. מאסל״ ווערט אזוי ״קיד מאסקאוויץ״.

און צו וואס זוכן ווייט? אט האט בין אונז א וואוילן באקאנטער איד אי־ן בערגעבען זיין אידישע־נאציאנע נאמען אויף מיטשעער. האט ער געהאט א טאכטער, — איר קאנט זי אלץ: ״דאס וואונדער קינד״, די וואונדער־באר וועל־אוליניסטן. וועלכע איז פון קלאראע (?) מיטשעל צוריק געווארן — קיילע מיצל!

נו, קאנט איר זיך עס פארשטעלן, — [illegible] צו קאריערע, צו פרנסה!

אבער ס׳איז א פאקט פון דער ווייך־קלאפקייט, אז אנגלא־סאקסישע וועלן גלייכט ניט אין אירע אייגענע קינ־טטער, אז ס׳איז שווער פאר א נידר־סען וויאליניסט אדער זינגער דורכצו־שלאגן זיך ביי אונז א וועג מיט א ״וואכעדריק״ אנגלא־סאקסישן נאמען.

און אין דער צווייטער זייט, — אין דער פרייסט וועלט, וואו דא האבן פאר די לעצטע צענדליגער יאר אויך פארנומען אן אנגעזעענעם ארט, איז א אידישער נאמען אויף געווארן א־מיטל צו פרנסה.

* * *

איז אויף וועל ס׳איז שייך פידל, פארשטיי איך: די אנגלא־סאקסישע וועלט איז זיי זיינען א צו געזונט און פראק־טיש פאלק, א זיי זאלן זיך קאכען עופס׳ן מיט אזא צארטן אינסטרי־מענט.

זיי ניט א קעפל־פויס, א טרומעט, — אבער די פידל לאזט איבער צו די שווארץ־אויגן. פארטרוימטע אידי־פראנצויזן, איטאליענער, רוסן און פאלאנקן.

אבער פריי־פייט, — דאס איז דאך שוין מער אנגלא־סאקסיש, ווי וואס ס׳איז אנדערש.

מיזן מיר קוכען צום באשלוס, אז אפילו די שטאלצע אנגלא־סאקסן זיי־דען פונם אינטערנאציאנעלן קאמפלעקס ווי די אידן...

* * *

ספאלדינג האט קענן זיך ניט בלויז זיין נאמען, נאר אויף זיין אויסזעען. א קינד פון דער אמעריקאנער דעמא־קראטיע, האט ער נארנישט אין זיין אויסזעען וואס זאל אים אנטערשיידן פונם דורכשניטלאכן אמעריקאנער גע־שעפטסמאן, קאנדידאט אדער שאף ארבעטער.

אפילו ניט קיין טשופרינע וואס זאל אויף אים אריינפליינן דעם אריסטאי־שען שטעמפל!

און דערפאר — דער טעאטער איז געווען פול, אבער ניט געפאקט, ווי ביים אנומלדיגן קאנצערט פון דעם פאפולערן מואווי. הערה. לארענס טי־בעט, כאטש בילעטן זיינען געווען א סך ביליגער.

און בשעת ביי לארענס טיבעטס קאנצערט האבן זיך אנגעזעען אויסיגל בלאנדע קעפלאך, האבן דא איבערגע־וואונן גרויע העפ און פליכטעס.

אגב: ספאלדינג האט פיינט דושאו, און דאס האט אשטר אויך פארוואר־נאכט די פארשווינדונג פון די בלאנ־דע קעפלאך...

* * *

אבער וואס איז שייך ספאלדינגס פידל שפיל מיט איך אייך זאגן, אז איך וואלט זיך גאר ניט געשעמט מיט אים, ווען ער הייסט ספאלדינסקי...

ס׳איז נארישע אפשר צו פארגלייכן איין גרויסן קינסטלער מיט א צווייר־טעו, אז איך וועל דערפאר ניט פרר־ירן צו פארגלייכן אים צו עלמאנען אדער קרייזלערן.

אבער ער האט זיין איינגארטיקן ארטיסטישן חן, פונקט ווי יעדער איי־נער פון די גאר גרויסע קינסטלער־ווירטואזן, און די צויבער־טעגער וואס ער ציט ארויס פון זיין פידל זיינען זיך אים, א פערזענלאכע מתנה צו אים פון א ברייטהארציקער נאטור: צו אים, און מער צו קיינעם ניט.

איך לאז איבער פאר פראפעס׳אנע־לע מוזיק מביינים פאנאנדערצוקייכן זיך אין דעטאלן.

איך אבער פיל אין א [illegible] גרויר־סען נאט נעבענשטן [illegible] דער נאנצער עולם, וואס ה[illegible] דעם טעאטער, אויף וו[illegible] עדות געזאגט די שטור[illegible] לאזע אפלאדיסמענטן.

ביי ספאלדינגס קאנצערט

מערקווירדיגע דערשיינונגען באמערקן זיך אפט אין אונזער געזעל־שאפטלאבן לעבן, — דערשיינונגען, וואס זיינען סותר אלע אנגענומענע באגריפן.

זיינען שטענדיג דא. אבער מען באמערקט זיי ניט. און פלוצלונג דערשיינען זיי פאר אייערע אויגן און פארוואונדערן אייך: ווי אזוי האט איר דאס פריער ניט באמערקט?

ווי־צדיק א באגייסטערטער און א פאר׳חלוב׳טער ביי דעם קאנצערט פון גרייזן וואוליניסט, אלבערט ספאלדינג, און שמועסנדיק מיט באקאנטע בעת דו איבערדרייסן, האב איך מיסמאל באמערקט אזעלכע געוויינ־לאכע־אויסערגעוויינלאכע דערשיינונ־גען:

אט איז אונז באקאנט, ווי פארזיכ־טיק דו גרייסע אידישע ״יאשאס, מיר שאס און טאשאס״ באהאלטן אויס זייער מאשטאב (מישא עלי מאן איז איין אויסנאם).

ווייסט איר אבער, אז איינער פון יאשא הפצ׳ע׳ס נרעסטע פארטעגנס איז דוקא זיין אידישער עקזאטישער נאמען? און ווייסט איר, אז ספאל־דינג וואלט אשטר געווען גליקלאך צו טראגן אזא נאמען, וועלן מיר זאגן, ווי ספאלדאווסקי?

אט ווייסט איר, למשל, אז די באר־ימטע פיאנסיסטן עטל לאנינסקי איז ניט קיין אידישע, כאטש איר נאמען שרייבט אזוי ארויס מיט זיין אידישע קיין? זי איז א ריין־בלוטיג ענגליש מיידל, און איר אמת׳ער נאמען איז נאר, דאכט זיך, עטל לאנין?

* * *

אט אלץ האט זיך פאר מיר אנט־פלעקט ווען איך בין אזוי געזעסן ביי ספאלדינגס קאנצערט.

און איך האב זיך דערמאנט, ווי הונדערט פראצענטיקע איידישע פריינ־פייטערס בייטן זייערע נעמען אויף אידישע, און ווי פון ״מר. מאסל״ ווערט אזוי ״קיד מאסקאוויץ״.

און צו וואס זוכן ווייט? אט האט בין אונז א וואוילן באקאנטער איד אי־ן בערגעבען זיין אידישע־נאציאנע נאמען אויף מיטשעער. האט ער געהאט א טאכטער, — איר קאנט זי אלץ: ״דאס וואונדער קינד״, די וואונדער־באר וועל־אוליניסטן. וועלכע איז פון קלאראע (?) מיטשעל צוריק געווארן — קיילע מיצל!

נו, קאנט איר זיך עס פארשטעלן, — [illegible] צו קאריערע, צו פרנסה!

אבער ס׳איז א פאקט פון דער ווייך־קלאפקייט, אז אנגלא־סאקסישע וועלן גלייכט ניט אין אירע אייגענע קינ־טטער, אז ס׳איז שווער פאר א נידר־סען וויאליניסט אדער זינגער דורכצו־שלאגן זיך ביי אונז א וועג מיט א ״וואכעדריק״ אנגלא־סאקסישן נאמען.

און אין דער צווייטער זייט, — אין דער פרייסט וועלט, וואו דא האבן פאר די לעצטע צענדליגער יאר אויך פארנומען אן אנגעזעענעם ארט, איז א אידישער נאמען אויף געווארן א־מיטל צו פרנסה.

* * *

איז אויף וועל ס׳איז שייך פידל, פארשטיי איך: די אנגלא־סאקסישע וועלן זיי זיינען א צו געזונט און פראק־טיש פאלק, א זיי זאלן זיך קאכען עופס׳ן מיט אזא צארטן אינסטרי־מענט.

זיי ניט א קעפל־פויס, א טרומעט, — אבער די פידל לאזט איבער צו די שווארץ־אויגן. פארטרוימטע אידי־פראנצויזן, איטאליענער, רוסן און פאלאנקן.

אבער פריי־פייט, — דאס איז דאך שוין מער אנגלא־סאקסיש, ווי וואס ס׳איז אנדערש.

מיזן מיר קוכען צום באשלוס, אז אפילו די שטאלצע אנגלא־סאקסן זיי־דען פונם אינטערנאציאנעלן קאמפלעקס ווי די אידן...

* * *

ספאלדינג האט קענן זיך ניט בלויז זיין נאמען, נאר אויף זיין אויסזעען. א קינד פון דער אמעריקאנער דעמא־קראטיע, האט ער נארנישט אין זיין אויסזעען וואס זאל אים אנטערשיידן פונם דורכשניטלאכן אמעריקאנער גע־שעפטסמאן, קאנדידאט אדער שאף ארבעטער.

אפילו ניט קיין טשופרינע וואס זאל אויף אים אריינפליינן דעם אריסטאי־שען שטעמפל!

און דערפאר — דער טעאטער איז געווען פול, אבער ניט געפאקט, ווי ביים אנומלדיגן קאנצערט פון דעם פאפולערן מואווי. הערה. לארענס טי־בעט, כאטש בילעטן זיינען געווען א סך ביליגער.

און בשעת ביי לארענס טיבעטס קאנצערט האבן זיך אנגעזעען אויסיגל בלאנדע קעפלאך, האבן דא איבערגע־וואונן גרויע העפ און פליכטעס.

אגב: ספאלדינג האט פיינט דושאו, און דאס האט אשטר אויך פארוואר־נאכט די פארשווינדונג פון די בלאנ־דע קעפלאך...

* * *

אבער וואס איז שייך ספאלדינגס פידל שפיל מיט איך אייך זאגן, אז איך וואלט זיך גאר ניט געשעמט מיט אים, ווען ער הייסט ספאלדינסקי...

ס׳איז נארישע אפשר צו פארגלייכן איין גרויסן קינסטלער מיט א צווייר־טעו, אז איך וועל דערפאר ניט פרר־ירן צו פארגלייכן אים צו עלמאנען אדער קרייזלערן.

אבער ער האט זיין איינגארטיקן ארטיסטישן חן, פונקט ווי יעדער איי־נער פון די גאר גרויסע קינסטלער־ווירטואזן, און די צויבער־טעגער וואס ער ציט ארויס פון זיין פידל זיינען זיך אים, א פערזענלאכע מתנה צו אים פון א ברייטהארציקער נאטור: צו אים, און מער צו קיינעם ניט.

איך לאז איבער פאר פראפעס׳אנע־לע מוזיק מביינים פאנאנדערצוקייכן זיך אין דעטאלן.

איך אבער פיל אין א [illegible] גרויר־סען נאט נעבענשטן [illegible] דער נאנצער עולם, וואס ה[illegible] דעם טעאטער, אויף וו[illegible] עדות געזאגט די שטור[illegible] לאזע אפלאדיסמענטן.

הערצע בילדער קענען אידן פארשפרייט ביי מזסולמאנישן קאנגרעס אין ירושלים

מופטי האט באדיטיקט אפאוויצע און באהערשט דעם קאנגרעס.—סאוקאט אלי באקעמפט אים אבער

(ספעציעלע טעלעגראמע צו ״דאס אידישע וואָרט״ פון ״איטא״)

ירושלים, דעצ. 9 (איטא).— ״די ברטישע אין פאלעסטינע באוואפענען די אידן און לערנען זיי צו באנוצן פייער געווער״ — אזוי לויטעט דער אויפשריפט אויף צוויי בילדער וואס ווערן צירקולירט דא ביי דעם אויסגא־מיישן קאנגרעס.

איינס פון די בילדער איז א פאטא־גראפיע פון די עפנטלאכע איבונגען פון א אידישער אטעטשירטער אראנאי־זאיצע. דאס צווייטע בילד איז אן אויסזייטיג א פעלשונג.

עס ווערט פארשטאנען, אז די עק־זעקוטיוע פון דער ציוניסטישער אר־גאניזאציע האט געהאט אן אינטער־וויו מיט דער רעגירונג. ווען דער צירקולאציע פון די צוויי בילדער, אנ־ציינדיג אויף דער געפאר וואס דאס דראעט צו די פאלעסטינער אידן און אויך צו די אידן וואס זיינען אין די אנדערע אראבישע און מוסולמאנישע לענדער.

וואשינגטאן דערזעט, אז ס׳איז דא ארבעטסלאזיקייט אין לאנד

וואשינגטאן, ד. ק., דעצ. 9. — דאס רואיקע, זאטע וואשינגטאן, וואו מענשן לעבן אסמייסטן פון רעגירונגס געהאלטן און פאר וועלכע די דעפרע־סיע פון ארבעטסלאזיקייט איז מער א דרוינדיקער עניין, האט פלוצלונג דערזעען מיט די אייגענע אויגן די ארבעטסלאזיקייט. ווען ״ווינטער הונגער פארשידער״ זיינען באגאנען די שטאט און האבן דא דורכגעמאכט א גאנצע רייע הונגער דעמאנסטרא־ציעס.

די ״הונגער מארשירער״ קומען פון א צאל נאענטע שטאטן. כאטש צוויי זיי זיינען דא ווייניק קאמוניסטן, שפלן זיי אבער פון דער אידעע פון תורה א ספעציעלער קלאס פאר נמרא. די לומדים וועלן, פארקויפיק פארקומען איינמאל א וואך — יעדן זונטאג. קינדער וועלכע לערנען ניט אין תלמוד תורה וועלן אויך אנגענו־מען ווערן אין דעם דאזיגן קלאס.

די רעגיסטראציע פאר דעם לומד תורה איז אויסגעשטעלט אויף די פראכט טאריפן אויף 25 פראצענט און באפלומעמטיקט דעם פריין דיקטאטאר צו שניידן אנדערע פריין.

דערקלערנדיק דעם דערקעט דורך דער ראדיא לעצטן אונטג, האט קאנצ׳לער ברונינג באטאנט, אז כאטש ער איז צופרידן צו הערן אז היטלער דער קלערט זיך פאר אנטסיטוציאנעלע מיטלען פון קאפיף קענן דער רעגירונג, מיז ער אבער אים ווארענען, אז די דערקלערונגען מיזן באשטעטיקט ווערן דורך מעשים. יערע פארבארייטונג צו אן אויפשטאנד מצד זיינע לייטענאנ־טען, יעדער פארזוך צו מאכן אומאר־דענונגען אין א. ז. ווערן אונטער־דריקט ווערן מיט אן אייזערנער האנט, האט דער קאנצלער פארזיכערט.

ברונינג האט אין זיין רעדע אפע־

וועט דיידן ביי פארזם פון איד. קולט. געז. וועגן ״אריבע און דייבע״

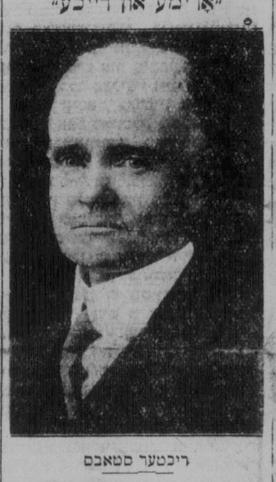

ריכטער סטאבס

אונטער אויפזיכט פונם פארזם קא־מיטעט פון דער אידישער קולטור גע־זעלשאפט, ווערט ריכטער סטאבס ריידן דעם פרייטאג, דעצ. 11טן, 8.45 אונטג, אין פרידזאל. די טעמע פון זיין פארטראג וועט זיין ״אריבע אין רייכע פאר דער גערעכטיקייט״ (אנשטאט דער פריער אנאנסירטער טעמע ״פאר־בערגן אין שטראם״).

ריכטער סטאבס האט ניט איינמאל געמאכט זייער א שטארקן רושם אויף דער עפנטלאכקייט מיט זיינע געוואנ־טע ביינינגען וועגן דעם, ווי אונזער גערעכטיקייט ווערט דורכגעפירט אין לענן.

——(::)——

פארלאנגען ענגליש־סאוועטישן האנדלס אפמאך

לאנדאן, דעצ. — אינם באריכט פון דער עקזעקוטיווע פון די פארלאיניק־טן האנדלס־קאמערן פון גרויס בריטאן ניע וואס איז נאר וואס פארעפנט־לאכט געווארן, ווערט געפארערט, אז א קאמערציעלער אפמאך זאל געשלאס־סען ווערן צווישן ענגלאנד און סאר־וועט רוסלאנד.

דער באריכט לויטעט, אז סאוועט רוסלאנד קאן אין איניקע יאהן ארום ווערן איינער פון די גרעסטע פארדר־ציידער אין דער וועלט מיט אן פארקויפ־ביליקער, ווי וועלכע ס׳איז אנדער לאנד. אידע רייזיק נאטיראלכע רעזולטאטן, מיט די פארדרונגען, אז אינזערס־ר־טעם, מיט די פארדרונגען, אז אידישע ס׳איז אוממעגלאך אויסצושלייסן רוס־לאנד פון דער משפחה פון פעלקער, וואס איר פאליטיק זאל ניט זיין.

דער באריכט רעקאמענדירט ווייי־טער, אז דער אפמאך זאל זיין אן ערך פונם זעלבן כאראקטער, ווי דער וואס אין געשלאסן געווארן צווישן סאוועט רוסלאנד און אינגלאנד.

——(::)——

ווינניפעגער סקולס וועלן זיין געשלאסן פון דעצ. 23 ביז 4טן יאנואר

די פאבליק סקולס אין ווינניפעג וועלן זיך שליסן פאר דער קריסטמעס וואקאציע דעם 23טן דעצעמבער, 4 נ. מ. און זיי וועלן זיך ווידער עפענען מאנטאג פרי, דעם 4טן יאנואר. דער דאזיקער באשלוס איז אנגענומען גע־ווארן ביי א זיצונג פון דער שול פארד־וואלטונג געסטן אזונט.

הינדענבורג שניידט שכירות און די פרייזן פון לעבנס מיטלען

פרעזידענטס דעקרעט שליסט אויך איין וואָרנונג צו היטלערן

שכירות געשניטן פון 10 ביז 15 פראצענט, און לעבנס מיטלען — פון 10 ביז 25 פראָצענט.— פריין דיקטאטאר פאר דייטשלאנד באשטימט.— היטלעריסטן זיינען אין מוניציפאלע וואלן אין שטוטגארט

(ספעציעלע טעלעגראמע צו ״דאס אידישע וואָרט״ פון ״איטא״)

בערלין, דעצ. 9.— פרעזידענט הינ־דענבורג האט לעצטן אונטג ארויס־גענומען אן ייעם דרינגנדיק דעקרעט פון גרויס וויכטיקייט, וואס שניידט שכירות פון דו ארבעטער אויף 10 ביז 15 פראצענט, און פריין פון לעבנס־מיטל, רעכנט אין א. ז. פון 10 ביז 25 פראצענט. די רעגירונג האט דער־ביי געוואלט אדאלף היטלערן, אז זי וועט זיך ניט אפשטעלן פאר דער דעקרעטירונג פון קרינג פארזאטצ, אויב עס וועלן געמאכט ווערן וועלכע ס׳אין שריט אומצוווארפן די רעגירונג אויף אומגעוועטלאכן אופן.

מאיאר קארל געבלער, פון לייפציק, אין באשטימט געוואָרן פריין דיקטא־טאר, מיט דער פולמאכט צו שניידן פריין וואו נאר ער וועט געפינען פאר נויטיק.

דעם פרעזידענטס דעקרעט פאר־דערט:

1. שכירות און נעהאלטן זאלן גע־שניטן ווערן אויף ניט מער ווי 10 פראצ. סיידן די שכירות זיינען ניט דערזעירט געווארן פון יולי 1טן, קאר־נעז זיי איצט געשניטן ווערן ביז 15 פראצ. 2. דערזקיעא פון פריין פון קויפן, איינן און ״פאבליק יוטיליטיס״.

3. דערזקיעא פון רענט פון 10 ביז 12 פראצ. 4. דערזקיעא פון ציינזן דאטעס אויף חלואות פון 25 ביז 50 פראצ. 5. שווערע שטראפן פאר עקספארט פון קאפיטאל פון דייטשלאנד; און, 6. שווערע שטראפן פאר פאליטישע אומ־רוען.

דער דעקרעט שניידט אויף די פראכט טאריפן אויף 25 פראצענט און באפלומעמטיקט דעם פריין דיקטאטאר צו שניידן אנדערע פריין.

דערקלערנדיק דעם דערקעט דורך דער ראדיא לעצטן אונטג, האט קאנצ׳לער ברונינג באטאנט, אז כאטש ער איז צופרידן צו הערן אז היטלער דער־קלערט זיך פאר קאנסטיטוציאנעלע מיטלען פון קאפיף קענן דער רעגירונג, מוז ער אבער אים ווארענען, אז די

ווערט דיר ביי פארזם פון איד. קולט. געז. וועגן ״אריבע און דייבע״

ריכטער סטאבס

אונטער אויפזיכט פונם פארזם קא־מיטעט פון דער אידישער קולטור גע־זעלשאפט, ווערט ריכטער סטאבס ריידן דעם פרייטאג, דעצ. 11טן, 8.45 אונטג, אין פרידזאל. די טעמע פון זיין פארטראג וועט זיין ״אריבע אין רייכע פאר דער גערעכטיקייט״ (אנשטאט דער פריער אנאנסירטער טעמע ״פאר־בערגן אין שטראם״).

ריכטער סטאבס האט ניט איינמאל געמאכט זייער א שטארקן רושם אויף דער עפנטלאכקייט מיט זיינע געוואנ־טע ביינינגען וועגן דעם, ווי אונזער גערעכטיקייט ווערט דורכגעפירט אין לענן.

——(::)——

פארלאנגען ענגליש־סאוועטישן האנדלס אפמאך

לאנדאן, דעצ. — אינם באריכט פון דער עקזעקוטיווע פון די פארלאיניק־טן האנדלס־קאמערן פון גרויס בריטאן ניע וואס איז נאר וואס פארעפנט־לאכט געווארן, ווערט געפארערט, אז א קאמערציעלער אפמאך זאל געשלאס־סען ווערן צווישן ענגלאנד און סאר־וועט רוסלאנד.

דער באריכט לויטעט, אז סאוועט רוסלאנד קאן אין איניקע יאהן ארום ווערן איינער פון די גרעסטע פארדר־ציידער אין דער וועלט מיט אן פארקויפ־ביליקער, ווי וועלכע ס׳איז אנדער לאנד. אידע רייזיק נאטיראלכע רעזולט־אטן, מיט די פארדרונגען, אז אינזערס־ר־טעם, מיט די פארדרונגען, אז אידישע ס׳איז אוממעגלאך אויסצושלייסן רוס־לאנד פון דער משפחה פון פעלקער, וואס איר פאליטיק זאל ניט זיין.

דער באריכט רעקאמענדירט ווייי־טער, אז דער אפמאך זאל זיין אן ערך פונם זעלבן כאראקטער, ווי דער וואס אין געשלאסן געווארן צווישן סאוועט רוסלאנד און אינגלאנד.

——(::)——

גענעזענג פאראיין גרינ־דעט ארקעסטער

דער אידישער געזאנג פאראיין אנאנסירט, אז על מאכט איצט פרע־נער פאר דער גרינדונג פון אן אר־קעסטער. אלע וואס שפילן אויף אלע ווער־כען אין ס׳אין אינסטרומענט. אין וואס וואלטן געווארט באטייליקן זיך אין אזא ארקעסטער, זיינען געבעטן צו ווענדן זיך עס אין כאר דירעקטאר, מ. דושיינקאס, יערן מיטוואך אונטג, אין תלמוד תורה.

פרעזידענטס דעקרעט שליסט אויך איין וואָרנונג צו היטלערן

שכירות געשניטן פון 10 ביז 15 פראצענט, און לעבנס מיטלען — פון 10 ביז 25 פראָצענט.— פריין דיקטאטאר פאר דייטשלאנד באשטימט.— היטלעריסטן זיינען אין מוניציפאלע וואלן אין שטוטגארט

(ספעציעלע טעלעגראמע צו ״דאס אידישע וואָרט״ פון ״איטא״)

בערלין, דעצ. 9.— פרעזידענט הינ־דענבורג האט לעצטן אונטג ארויס־גענומען אן ייעם דרינגנדיק דעקרעט פון גרויס וויכטיקייט, וואס שניידט שכירות פון דו ארבעטער אויף 10 ביז 15 פראצענט, און פריין פון לעבנס־מיטל, רעכנט אין א. ז. פון 10 ביז 25 פראצענט. די רעגירונג האט דער־ביי געוואלט אדאלף היטלערן, אז זי וועט זיך ניט אפשטעלן פאר דער דערקלערונג פון קרינג פארזאטצ, אויב עס וועלן געמאכט ווערן וועלכע ס׳אין שריט אומצוווארפן די רעגירונג אויף אומגעוועטלאכן אופן.

מאיאר קארל געבלער, פון לייפציק, אין באשטימט געוואָרן פריין דיקטא־טאר, מיט דער פולמאכט צו שניידן פריין וואו נאר ער וועט געפינען פאר נויטיק.

דעם פרעזידענטס דעקרעט פאר־דערט:

1. שכירות און נעהאלטן זאלן גע־שניטן ווערן אויף ניט מער ווי 10 פראצ., סיידן די שכירות זיינען ניט דערזעירט געווארן פון יולי 1טן, קאר־נעז זיי איצט געשניטן ווערן ביז 15 פראצ. 2. דערזקיעא פון פריין פון קויפן, איינן און ״פאבליק יוטיליטיס״.

3. דערזקיעא פון רענט פון 10 ביז 12 פראצ. 4. דערזקיעא פון ציינזן דאטעס אויף חלואות פון 25 ביז 50 פראצ. 5. שווערע שטראפן פאר עקספארט פון קאפיטאל פון דייטשלאנד; און, 6. שווערע שטראפן פאר פאליטישע אומ־רוען.

דער דעקרעט שניידט אויף די פראכט טאריפן אויף 25 פראצענט און באפלומעמטיקט דעם פריין דיקטאטאר צו שניידן אנדערע פריין.

דערקלערנדיק דעם דערקעט דורך דער ראדיא לעצטן אונטג, האט קאנצ׳לער ברונינג באטאנט, אז כאטש ער איז צופרידן צו הערן אז היטלער דער־קלערט זיך פאר קאנסטיטוציאנעלע מיטלען פון קאפיף קענן דער רעגירונג, מוז ער אבער אים ווארענען, אז די

באריכט אז רעגירונג וועט אפשאפן פארקויף שטייער און וועט איינפירן אן אומזאץ שטייער

שטייער און איינפירן אנשטאט דעם א 2פראצענטיקן אומזאץ שטייער. די עדערונג, ווערט דערווארטעט, וועט וואר־שיינלאך פארגעשלאגן ווערן אין דער קומענדיגער בודזשעט רעדע.

דער פלאן, ווערט אנגעזייגט, איז נאך פארגעשלאגן געווארן לעצטן פרי־לינג. דו רעגירונג האט אים אבער דאן אויפגעגעבן צוליב די העפטיקע פרא־טעסטן פון דער געשעפט וועלט, כאטש לויט דעם דאמאלטדיקן פלאן האט דער אומזאץ שטייער געזאלט באציען זיך בלויז אויף פאבריקאנטן און האנדלסייערס.

עס ווערט באהויפטעט, אז די הער־כערונג פונם פארקויף שטייער פון 1 ביז 4 פראצענט האט ניט געבראכט קיין צופרידנשטעלנדיקע רעזולטאטן. דו רעגירונג האט ווידער אויפגענומען אן אומזאץ שטייער פון 4פראצענטיקער פארקויף שטייער קוים אריין אויפיה, וויבל פריער דער 1פראצענטיקער. עס זיינען אויך גע־פאלן די הכנסות פון אנדערע דירעק־טע שטייערן, ווי, למשל, דער אונקאס טעקס.

——(::)——

ווינניפעגער סקולס וועלן זיין געשלאסן פון דעצ. 23 ביז 4טן יאנואר

די פאבליק סקולס אין ווינניפעג וועלן זיך שליסן פאר דער קריסטמעס וואקאציע דעם 23טן דעצעמבער, 4 נ. מ. און זיי וועלן זיך ווידער עפענען מאנטאג פרי, דעם 4טן יאנואר. דער דאזיקער באשלוס איז אנגענומען גע־ווארן ביי א זיצונג פון דער שול פארד־וואלטונג געסטן אזונט.

א׳ד אין פארטעדזש-לא-פרייריי צע־ברענט זיך פון קעראסין

כעל מיט קעראסין וואס ער האט גע־האלטן ביים אויזן האט זיך אנגע־כאפט און עקספלאדירט.

מר. גרינבערג האט געהאלטן ביים איינהייצן דעם אויזן אין סטאר, און גרויסן־בריק אז דאס פייער אין אויזן איז הויסגעלאשן, האט ער אריינגעגעב־סען אביסל קעראסין, כדי עס זאל זיך צייכטער צעברענען. עס האט אבער אין אויזן געטליעט א פייער, וואס האט אנגעגאפט די קעראסין.

צום גליק איז אין סטאר דאן געווען נאך א מענש, א געווישער מר. פאר־סעס, ער׳האט זיך אויף צעברענט פון די שטראמען ברענענדיקע קעראסין, אבער ער איז געווען אין א לאגע אריינצוהעלפן מר. גרינבערגן, וועמעס קלייד׳ער האבן זיך אנגעכאפט, און על־האט די פלאמען דערשטיקט מיט זיין מאנטל, רעטנדיק אפשר אזוי מר. גרינ־בערגס לעבן.

די פלאמען האבן זיך באלד פאר־שפרייט איבער דער סטאר, אבער א־דאנק דעם צייטמעסיקן אנקום פון דער פייער ברינגאדע איז קיין סך שאדן ניט פאראורזאכט געווארן.

מר. גרינבערג איז באהאנדלט גע־ווארן אין שפיטאל, און ער גייט א־נאנץ גוט.

פארטעדזש-לא-פרייריי, מאנ.— מ. גרינבערג, איינגעזעסענער פון א דזשע־נעראל סטאר דא, האט ערנסט צע־ברענט זיינע הענט און זיין פנים דא מאנטאג אינדערפרי, ווען א בלעך־

איר קאנט שוין נעמען אן אנטייל אין דער צעטיילונג פון

$1.500

אין פריזן

אין אונזער נייעם גרעסטן סירקוליישן קאמפיין פאר

״א אידישן וואָרט״ אין יעדער אידישער היים אין מערב קאנאדע״

$500 קעש (ערשטער פריז $300), אן עקסטרא־ליקער אנדערע ווערטפולע חפצים. — צוזאמען הונדערטער פריזן אין צאל, וועלן אוועקגעגעבן ווערן.

איר קאנט גארניט ניט פארלירן און איר זייט זיכער צו געווינען